

**РІВНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Рівненського обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти

30 червня 2026 року № 197- од

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації вчителів початкових класів

**«СУЧАСНИЙ УЧИТЕЛЬ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: РЕЗИЛІЄНТНІСТЬ,
ІНКЛЮЗІЯ ТА ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД»**

Рівне – 2026

Розробники: Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (Скоропляс Сергій Валерійович, заступник директора з адміністрування та розвитку; Мазурок Мирослава Василівна, старший викладач кафедри психології та інклюзивної освіти).

Напрямок підвищення кваліфікації: Професійний розвиток учителів початкових класів щодо організації освітньо-розвивального середовища в закладі освіти.

Розроблено на основі типових програм: Типова освітня програма організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 15.01.2018 № 36. Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 12.10.2022 № 9011

Термін дії програми: з 30.06.2026 до 30.06.2031 року.

Рецензенти:

Ковбасюк Тетяна, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри психології та інклюзивної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Корман Марія, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Освітня програма підвищення кваліфікації вчителів початкових класів розроблена на основі сучасної державної освітньої політики, стратегії реформування освіти, а також із урахуванням Концепції Нової української школи, Програми «Нова українська школа» у поступі до цінностей.

Актуальність розроблення та впровадження програми зумовлена швидкими змінами в соціально-економічному, політичному житті країни, викликами глобалізації, цифровізації, поступовим переходом до децентралізації суспільства. Сучасний педагог закладу освіти має бути готовим до роботи за державними освітніми стандартами в контексті реформування системи освіти, зокрема до виконання заходів щодо реалізації євроінтеграційних процесів у галузі освіти, інклюзивного підходу, посилення ролі цифрових технологій в організації освітнього процесу та активного використання технологій дистанційного навчання.

У Концепції НУШ визначено соціальне замовлення: компетенізація освіти шляхом реалізації компетентнісного підходу, орієнтація її на результат у формі розвинутих ключових компетентностей учнів, структури їхніх знань, поглядів, ціннісних орієнтирів, успішної самореалізації в професії і житті, формування особистості, патріота, інноватора, здатного конкурувати на ринку праці, розвивати економіку, навчатися неперервно впродовж життя.

У компонентній формулі нової школи провідне місце відводиться педагогам нової формації, які перебувають в авангарді суспільних та освітніх перетворень, успішних, умотивованих, компетентних, які є агентами сучасних змін. Такі педагоги виконують в освітньому процесі ролі наставника, фасилітатора, консультанта, менеджера, мають академічну свободу, володіють навичками випереджувального проєктного менеджменту (планування й організації навчання, розроблення навчально-методичного забезпечення, оцінювання та ін.), самостійно й творчо здобувають інформацію, організовують дитиноцентрований процес. Отже, закладають надійне підґрунтя для навчання впродовж життя з метою особистісної реалізації.

Переосмислення соціальної і професійної місії педагога нової української школи актуалізує необхідність підготовки фахівців, адаптованих до сучасних соціокультурних умов, здатних творчо працювати, приймаючи нестандартні рішення в ситуаціях ринкової конкуренції, уникаючи стереотипізації і шаблонів, засвоювати нові професійні ролі і функції, забезпечувати випереджувальність розвитку країни, реалізовувати освітні проєкти національного масштабу, витримувати конкуренцію на європейському і світовому ринку освітніх послуг тощо.

Цільова група: вчителі початкових класів закладів освіти різних типів і форм власності.

Обсяг (тривалість): 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Особливості реалізації програми: до викладання за освітньою програмою залучаються педагогічні працівники, які мають відповідну фахову освіту за спеціальністю та кваліфікацію.

Форма підвищення кваліфікації: очна (з використанням технологій дистанційного навчання).

Мета підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей учителів початкових класів щодо створення безпечного й інклюзивного освітнього середовища, розвитку психологічної резильєнтності здобувачів освіти, впровадження діяльнісного підходу та інтерактивних методик для розвитку наскрізних умінь учнів початкових класів.

Завдання підвищення кваліфікації:

сформувати цілісне розуміння сучасних тенденцій розвитку освіти;
розвинути здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів;

забезпечити готовність до впровадження сучасних освітніх технологій, методик, інтерактивних форм навчання, спрямованих на формування компетентностей і наскрізних умінь здобувачів освіти;

опанувати базові знання для формування та розвитку в учнів ключових компетентностей та вмінь, спільних для всіх компетентностей;

розвинути здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів;

сформувати вміння планувати та організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів;

розвинути здатність здійснювати оцінювання й аналізувати результати навчання учнів;

удосконалити навички підтримки благополуччя дітей в умовах надзвичайних ситуацій;

сприяти здатності планувати індивідуальний професійний розвиток та адаптуватися до змін у освітній політиці, цифровізації та глобальних викликах;

розвинути професійні компетентності через самоосвіту, рефлексію та обмін досвідом.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: відповідно до професійного стандарту «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736-20: предметно-методична (А2), психологічна (Б1), педагогічного партнерства (Б3), організаційна (Г2).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

За результатами навчання слухачі оволодіють **знаннями** та набудуть

(вдосконалять) **уміння, навички** щодо:

моделювання змісту освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти;

формування і розвитку в здобувачів освіти ключових компетентностей і наскрізних умінь, визначених державним стандартом освіти;

застосування сучасних та ефективних методик і технологій навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти, в тому числі осіб з ООП, здійснення інтегрованого навчання;

використання цифрових технологій в освітньому процесі;

прогнозування результатів, планування освітнього процесу;

організації різних видів і форм навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти;

здійснення оцінювання та аналізу результатів навчання здобувачів освіти;

усвідомлення особистих почуттів, емоцій, потреб та емоційних станів інших учасників освітнього процесу, керування власними емоційними станами;

суб'єкт-суб'єктної взаємодії зі здобувачами освіти в освітньому процесі;

підтримки особистого фізичного та психоемоційного здоров'я під час професійної діяльності;

здійснення власного професійного розвитку.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах об'єктивності, прозорості та відповідності очікуваним результатам навчання. Оцінювання результатів навчання в межах програми підвищення кваліфікації здійснюється з метою визначення рівня сформованості професійних компетентностей слухачів. Підтвердження результатів навчання відбувається за умови проходження слухачем від 70 до 100 % обсягу програми, що передбачає виконання всіх обов'язкових навчальних завдань та активну участь у заняттях.

Із метою оцінювання результатів навчання використовуються такі інструменти:

тестові завдання для перевірки теоретичних знань за темами модулів програми;

практичні завдання, що передбачають розроблення дидактичних матеріалів, елементів занять, мініпроектів та методичних розробок для закладу загальної середньої освіти.

Підсумковий рівень навчальних досягнень слухачів визначається за такими критеріями:

виконання тестових завдань із результатом від 70 до 100 % правильних відповідей;

актуальність, інноваційність, практична цінність та методична обґрунтованість виконаних практичних завдань, кейсів і мініпроектів;

рівень самостійності, творчого підходу та педагогічної рефлексії у процесі виконання завдань;

готовність до впровадження отриманих знань і навичок у власну професійну діяльність у закладі загальної середньої освіти.

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації відповідно до встановленого зразка обсягом 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Вартість програми : узгоджується додатково (враховуючи кількість слухачів).

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Реалізація програми ґрунтується на засадах гнучкості, варіативності, науковості та практичної спрямованості, з орієнтацією на професійні потреби вчителів початкових класів у закладах загальної середньої освіти.

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття.

Особливістю практичних занять є аналіз психолого-педагогічних ситуацій у процесі навчання здобувачів освіти молодшого шкільного віку, моделювання фрагментів занять із використанням комунікативно-ігрових та проєктних підходів, розв'язання професійних кейсів, створення дидактичних матеріалів і цифрових ресурсів.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчально-методичних матеріалів, виконання тестових та практичних завдань.

Підсумкові заходи передбачають участь слухача курсів та представлення досвіду роботи на конференції з обміну досвідом, виконання підсумкового тестування (20 запитань) з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного змісту програми та сформованості професійних компетентностей.

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 100 %. Прохідний бал – 70 % і вище. Учасники, які успішно виконали програму, представили досвід роботи на конференції з обміну досвідом та пройшли підсумкове тестування, отримують сертифікат про підвищення кваліфікації.

Зміст програми складається з 2-х модулів та 13-ти взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, становить 30 год, з них: 8 год – лекційні заняття, 16 год – практична робота, 2 год – самостійна робота, 4 год – контрольні заходи.

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Організаційно-педагогічні та психологічні основи професійного розвитку вчителя початкових класів					
Тема 1.1. Компетентнісний підхід у системі професійного розвитку педагогічних працівників: можливості та перспективи		2			2
Тема 1.2. Атестація та сертифікація педагогічних працівників як чинники підвищення професійної компетентності	2				2

педагогів					
Тема 1.3. Організація безпечного освітнього середовища: реагування на надзвичайні ситуації	2				2
Тема 1.4. Психологічна резилієнтність учасників освітнього процесу в умовах сучасних викликів		2			2
Тема 1.5. Особливості роботи з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку в умовах закладу освіти		2			2
Тема 1.6. Оцінювання результатів навчання учнів початкової школи: підходи, критерії, інструменти практичного застосування		2			2
Тема 1.7. Залучення батьків до освітнього процесу: батьки як помічники вчителя	2				2
Разом за модулем	6	8			14
МОДУЛЬ 2. Сучасні форми та методи організації освітнього процесу в початковій школі					
Тема 2.1. Діяльнісний підхід у початковій школі в реаліях сьогодення		2			2
Тема 2.2. Проектна робота як спосіб реалізації діяльнісного підходу в початковій школі		2			2
Тема 2.3. Розвиток критичного мислення як наскрізного вміння здобувачів освіти в умовах нової української школи	2				2
Тема 2.4. Розвиток м'яких навичок (Soft Skills) молодших школярів в умовах НУШ		2			2

Тема 2.5. Інтерактивне навчання для подолання освітніх втрат молодших школярів			2		2
Тема 2.6. Формування основ медіаграмотності молодших школярів в умовах ІІІ: безпека, критичне мислення та етика		2			2
Разом за модулем	2	8	2		12
Підсумкові заходи				4	4
Усього	8	16	2	4	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Організаційно-педагогічні та психологічні основи професійного розвитку вчителя початкових класів

Тема 1.1. Компетентнісний підхід у системі професійного розвитку педагогічних працівників: можливості та перспективи

Сутнісна характеристика компетентнісного підходу в контексті концепції освіти впродовж життя. Нормативно-правове підґрунтя та вимоги Професійних стандартів педагогічних працівників: структура та зміст фахових компетентностей. Трансформація системи підвищення кваліфікації: перехід від академічного накопичення знань до формування практичних навичок, здатності діяти в нестандартних освітніх ситуаціях і відповідати на сучасні виклики. Варіативні шляхи та новітні формати професійного зростання: академічна свобода педагога у виборі суб'єктів надання освітніх послуг, побудова індивідуальної освітньої траєкторії, взаємовизнання результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Діджиталізація та нові інструменти професійного розвитку: сертифікація, супервізія, менторство (наставництво) та мережева взаємодія педагогічних спільнот. Рефлексивна культура та самооцінювання як чинники постійного саморозвитку й забезпечення високої якості освітньої діяльності.

Тема 1.2. Атестація та сертифікація педагогічних працівників як чинники підвищення професійної компетентності педагогів

Сучасні вимоги до професійного розвитку педагогічних працівників (професійні стандарти, базові компетентності). Підвищення кваліфікації у системі професійної підготовки педагогічних кадрів. Підготовка та проведення атестації педагогічних працівників: нормативний та науково-методичний аспекти. Види та особливості атестації. Умови та порядок присвоєння кваліфікаційних категорій і педагогічних звань. Діяльність та повноваження атестаційних комісій. Алгоритм проведення атестації. Можливості Єдиної атестаційної системи (ЄАС) для цифровізації атестаційного процесу. Реалізація рішень атестаційних комісій.

Сертифікація педагогічних працівників, умови та порядок її проведення. Інструменти сертифікації: оцінювання фахових знань та умінь учасників сертифікації; самооцінювання; експертне оцінювання професійних компетентностей учасників сертифікації.

Значення атестації та сертифікації для професійного розвитку педагогічних працівників.

Тема 1.3. Організація безпечного освітнього середовища: реагування на надзвичайні ситуації

Кризові та стресові ситуації, їхні ознаки. Поведінкові ознаки кризових та стресових ситуацій у здобувачів освіти та працівників закладу освіти. Взаємодія педагогічних працівників з батьками у реагуванні на надзвичайні

ситуації. Правила поведінки учасників освітнього процесу під час реагування на надзвичайні ситуації. Специфіка діяльності працівників закладу освіти під час реагування на надзвичайні ситуації різного характеру. Співпраця зі службами ДСНС: узгодження дій, побудова спільного бачення реагування закладу освіти на надзвичайну ситуацію.

Тема 1.4. Психологічна резилієнтність учасників освітнього процесу в умовах сучасних викликів

Феномен психологічної резилієнтності як чинника успішної адаптації та збереження психічного здоров'я учасників освітнього процесу в умовах кризових та стресових викликів. Ключові компоненти резилієнтності: самоусвідомлення, саморегуляція, оптимізм, ефективне вирішення проблем.

Практичні методи формування емоційної стійкості у дітей молодшого шкільного віку. Інструменти для впровадження технік усвідомленості (*Mindfulness*) та дихальних вправ у щоденну роботу з класом. Методики розвитку соціально-емоційних навичок (SEL) для конструктивного вирішення конфліктів та формування позитивної Я-концепції здобувачів освіти.

Професійне вигорання та його основні компоненти. Аналіз процесу вигорання у педагогів: основні причини, чинники та симптоми. Стратегії самодопомоги та саморегуляції для вчителя. Рефлексія та командна взаємодія як ресурс для підтримки професійної стійкості педагога.

Тема 1.5. Особливості роботи з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку в умовах закладу освіти

Сучасні вимоги до інклюзивного освітнього середовища, забезпечення рівного доступу до якісної освіти та реалізація потенціалу кожного здобувача. Категорії дітей з порушеннями психофізичного розвитку (ППР) та класифікація рівнів підтримки відповідно до висновків ІРЦ. Склад, діяльність та повноваження Команди психолого-педагогічного супроводу в закладі освіти.

Індивідуальна програма розвитку (ІПР) як інструмент побудови індивідуальної освітньої траєкторії дитини: структура, розробка та моніторинг реалізації. Розподіл функцій та партнерська взаємодія вчителя і асистента вчителя. Методичні аспекти адаптації (пристосування середовища, матеріалів, форм подачі) та модифікації (зміна змісту та вимог) освітнього процесу. Особливості та інструменти оцінювання навчальних досягнень дітей з ППР.

Формування інклюзивної культури в учнівському колективі, запобігання булінгу та збереження психологічної резилієнтності учасників освітнього процесу. Залучення батьків як помічників у навчанні та рівноправних партнерів Команди супроводу. Значення інклюзивної компетентності для постійного професійного розвитку та підвищення майстерності педагога.

Тема 1.6. Оцінювання результатів навчання учнів початкової школи: підходи, критерії, інструменти практичного застосування

Оцінювання результатів навчання учнів як невід'ємна складова освітнього процесу, спрямована на фіксацію результату та підтримку індивідуального

поступу дитини. Основні концептуальні засади, мета та сучасні підходи до оцінювання результатів навчання учнів 1–4 класів у Новій українській школі.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів освіти як сукупність процесів оцінювання, які здійснюються для визначення ступеня відповідності досягнутих результатів визначеним у Державному стандарті початкової освіти. Складові системи оцінювання результатів навчання здобувачів освіти: принципи, функції, види, форми, методи, шкали, загальні критерії, правила і процедури тощо. Результати навчання здобувачів освіти як об'єкти оцінювання. Роль функцій оцінювання результатів навчання в розбудові системи оцінювання. Сутність понять «оцінювання» і «оцінка». Види оцінювання та види оцінок. Способи формулювання оцінювальних суджень і надання зворотного зв'язку для розвитку мотивації до навчання та формування в учнів здатності до самооцінювання і взаємооцінювання. Особливості форм оцінювання залежно від суб'єкта оцінювання, від об'єкта оцінювання, від способу представлення результатів, кількості здобувачів освіти, які одночасно беруть участь в оцінюванні результатів навчання. Методи та інструменти оцінювання, академічна свобода вчителя у їх визначенні. Шкали та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти. Використання критеріїв та дескрипторів відповідно до Державного стандарту початкової освіти. Специфіка оцінювання результатів навчання здобувачів освіти за номінальною, рівневою або бальною шкалами. Правила і процедури здійснення оцінювання в контексті компетентнісної освіти. Вимоги до результатів навчання здобувачів початкової освіти за освітніми галузями відповідно до Державного стандарту початкової освіти.

Оцінювання результатів навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Тема 1.7. Залучення батьків до освітнього процесу: батьки як помічники вчителя

Концептуальні засади педагогіки партнерства та нормативно-правова база взаємодії закладу освіти з родиною. Сучасні моделі та напрями залучення батьків до освітнього процесу: від пасивного інформування до активної співпраці та фасилітації. Розподіл ролей, функцій і зон відповідальності між учителем, асистентом учителя та батьками здобувачів освіти. Батьки як волонтери, консультанти та помічники вчителя під час організації навчальних занять, позакласних заходів, екскурсій і проєктної діяльності.

Ефективні комунікативні стратегії, канали та інструменти взаємодії (цифрові платформи, месенджери, індивідуальні консультації, партнерські зустрічі). Профілактика та конструктивне вирішення конфліктних ситуацій між учасниками освітнього процесу, розбудова атмосфери довіри та взаємоповаги.

Особливості залучення батьків дітей з особливими освітніми потребами як рівноправних членів Команди психолого-педагогічного супроводу. Значення партнерства з батьками для покращення навчальних досягнень учнів, їхньої адаптації та психологічного благополуччя.

МОДУЛЬ 2. Сучасні форми та методи організації освітнього процесу в початковій школі

Тема 2.1. Діяльнісний підхід у початковій школі в реаліях сьогодення

Педагогічні стратегії НУШ. Діяльнісний підхід в освіті. Характеристики діяльнісного підходу. Переваги діяльнісного підходу в умовах сучасної освіти задля сталості імплементації реформи НУШ в умовах воєнного та повоєнного часу. Застосування діяльнісного підходу у щоденних професійних практиках.

Освітні розриви і втрати.

Психосоціальна підтримка дитини. Сутність та складові поняття „благополуччя” дитини. „Квітка благополуччя”. Чек-лист турботи про себе (для педагогів).

Агентність дитини як важливий елемент її всебічного розвитку. Проектне навчання. Вплив гри на сфери розвитку дитини.

Діяльнісне навчання з LEGO для розвитку ключових компетентностей, наскрізних умінь учнів, креативності та активізації рухової активності учнів початкових класів.

Тема 2.2. Проектна робота як спосіб реалізації діяльнісного підходу в початковій школі

Проектна діяльність як один із ефективних способів реалізації діяльнісного підходу, що сприяє розвитку ключових компетентностей, наскрізних умінь дітей та набуття ними досвіду агентності.

Завдання проектного навчання у новій українській школі. Класифікація проектів. Етапи роботи над проектом. Передовий досвід реалізації проектного навчання в умовах НУШ. Ідеї проектів відповідно до моделі «5П+1П».

Тема 2.3. Розвиток критичного мислення як наскрізного вміння здобувачів освіти в умовах нової української школи

Значення критичного мислення в сучасному світі. Державний стандарт початкової освіти: наскрізні вміння. Поняття критичного мислення. Характеристики і принципи критичного мислення. Умови розвитку критичного мислення.

Рівні мислення: таксономія Блума. Формулювання запитань як механізм розвитку навичок критичного мислення. Види запитань.

Освітня практика критичного мислення. Стратегії розвитку критичного мислення. Лайфхаки для вчителя. Структура уроку із застосування технології критичного мислення.

Роль критичного мислення у формуванні внутрішньої позиції дитини, її ціннісних ставлень.

Тема 2.4. Розвиток м'яких навичок (Soft Skills) молодших школярів в умовах НУШ

Сутність м'яких навичок у сучасній освіті. Значення м'яких навичок (Soft Skills) для успішності здобувачів початкової освіти у XXI столітті. Роль м'яких

навичок у компетентнісному навчанні НУШ. Види Soft Skills у початковій школі: комунікація та співпраця (уміння працювати в команді, слухати й висловлюватись); критичне та аналітичне мислення; креативність; емоційний інтелект; лідерство та відповідальність; навички вирішення проблем і прийняття рішень: навички самоорганізації та тайм-менеджменту. Педагогічні умови формування Soft Skills у молодших школярів. Методи та прийоми формування Soft Skills. Використання цифрових інструментів для розвитку Soft Skills у молодших школярів.

Тема 2.5. Інтерактивне навчання для подолання освітніх втрат молодших школярів

Сутність інтерактивного навчання як ключового підходу для подолання освітніх втрат у початковій школі. Розгляд педагогічної моделі, що ґрунтується на діалозі, співпраці та активній взаємодії учасників навчального процесу (учень-учень, учень-учитель).

Методи організації парної та групової роботи, а саме Think-Pair-Share («Подумай – Обговори – Поділися», Jigsaw («Пазл»), Спина до спини – Плече до плеча" (парна робота).

Адаптація завдань під різний рівень учнів (різномірні групи, гнучкі варіанти завдань, індивідуальні ролі у групі).

Розгляд методів оцінювання групової та парної роботи («три зірки і бажання», «чеклісти та рубрики», «сигнал зворотного зв'язку

Тема 2.6. Формування основ медіаграмотності молодших школярів в умовах ІІІ: безпека, критичне мислення та етика

Поняття «медіаграмотність». Особливості медійного впливу на дітей різного віку. Поняття «ІІІ-грамотності». Основні компоненти ІІІ-грамотності у початковій школі: безпека (захист персональних даних, розпізнавання маніпулятивних технологій); критичне мислення (уміння аналізувати та оцінювати ІІІ-генерований контент, задавати критичні питання); етика (відповідальне та доброчесне використання інструментів ІІІ). Педагогічні умови формування основ медіаграмотності в умовах ІІІ у молодших школярів. Методи та прийоми розвитку критичного мислення, безпечної та етичної поведінки в цифровому середовищі. Використання адаптованих цифрових інструментів та штучного інтелекту для формування навичок медіаграмотності у молодших школярів.

Тема 2.6. Проектна робота як спосіб реалізації діяльнісного підходу в початковій школі

Проектна діяльність як один із ефективних способів реалізації діяльнісного підходу, що сприяє розвитку ключових компетентностей, наскрізних умінь дітей та набуття ними досвіду агентності.

Завдання проектного навчання у новій українській школі. Класифікація проектів. Етапи роботи над проектом. Передовий досвід реалізації проектного навчання в умовах НУШ. Ідеї проектів відповідно до моделі «5П+1П».

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

Практичне завдання (одне на вибір слухача після опрацювання всіх модулів).

1. Розробіть дизайн-проект та перелік наповнення розвивального куточка в кабінеті початкових класів (наприклад, «Куточок читання і літературної творчості», «Куточок математики та логіки» або «Куточок дослідника природи»). Додайте текстовий опис з механізмом оновлення матеріалів упродовж одного навчального місяця відповідно до тематичного планування та сезонних явищ.

Результат виконання: готовий до реалізації дизайн-проект інтегрованого STEM-простору з покроковим щотижневим механізмом оновлення матеріалів на один навчальний місяць.

2. Розробити 3–4 інтегровані вправи з фінансової грамотності для учнів 3–4 класів, спрямовані на засвоєння понять: «гроші», «бюджет», «заощадження», а також «потреби та бажання».

Результат виконання: методичний кейс із чотирьох практико-орієнтованих інтегрованих завдань із фінансової грамотності для 3–4 класів, які поєднують математику, інформатику та курс «Я досліджую світ» і базуються на моделюванні реальних бюджетних ситуацій.

3. Створіть мініпроект «Екологічна ініціатива» для 3–4 класів: планування, етапи реалізації, залучення дітей до практичних дій (сортування сміття, догляд за рослинами, спостереження за природою).

Результат виконання: готовий до реалізації екологічний мініпроект для 3–4 класів, що містить покроковий план дій, етапи впровадження та практичні треки для залучення дітей до сортування сміття, догляду за рослинами і спостереження за природою.

4. Проаналізуйте типові конфліктні ситуації в початковій школі (між учнями, учень–учитель) і запропонуйте 4–5 практичних стратегій їхнього конструктивного вирішення з урахуванням вікових особливостей здобувачів освіти.

Результат виконання: аналітичний кейс із вирішення конфліктів у початковій школі, що містить детальний розбір типових суперечок і п'ять покрокових практичних стратегій їхнього конструктивного врегулювання з урахуванням психологічних особливостей дітей 6–10 років.

5. Розробіть інформаційний буклет / пам'ятку для батьків з теми «Як підтримати інтерес молодшого школяра до навчання без примусу: ефективні домашні практики».

Результат виконання: інформаційний буклет для батьків, який містить п'ять практичних домашніх інструментів та покрокові рекомендації щодо підтримки навчальної мотивації молодших школярів без тиску й примусу.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

Модуль 1. Сучасні орієнтири професійного розвитку педагога: від компетентностей до практичної реалізації

1. Як організувати ефективне оцінювання досягнень учнів початкових класів без зниження мотивації (формувальне оцінювання, портфоліо, вербальна оцінка тощо)?

2. Проаналізуйте, які сучасні цифрові інструменти та освітні платформи найдоцільніше використовувати для організації диференційованого та індивідуального навчання в 1–4 класах?

3. Як створити безпечне, інклюзивне та психологічно комфортне освітнє середовище в початковій школі з урахуванням особливих освітніх потреб учнів та вимог кризового / дистанційного навчання?

4. Які форми взаємодії допомагають найефективніше залучити батьків як асистентів або помічників педагога в початковій школі?

Модуль 2. Сучасні форми та методи організації освітнього процесу в початковій школі

1. Які методи та прийоми сприяють ефективному розвитку критичного мислення, емоційного інтелекту та соціальних навичок у здобувачів освіти молодшого шкільного віку?

2. Розкрийте методику проєктування та проведення інтегрованих уроків у початковій школі: як гармонійно поєднати мовну, математичну, природничу та мистецьку освітні галузі без втрати предметної глибини?

3. Як адаптувати класичні ігрові методики до особливостей сприйняття, уваги та мотивації сучасних дітей початкових класів (коротка концентрація уваги, візуальне мислення, вплив цифрового середовища)?

4. Як знайти баланс між використанням цифрових інструментів (гаджетів, інтерактивних панелей) та збереженням рухової і творчої активності учнів початкової школи?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державних гарантій в умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій або надзвичайного стану» від 15.03.2022 № 2126-IX / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2126-20#Text>.
3. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>
4. Закон України «Про охорону дитинства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» від 21.02.2018 № 87, (зі змінами), від 30.09.2020 / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>
6. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» від 14.12.2016 № 988-р / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024-2026 роки» від 07.06.2024 № 527-р / Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text>
8. Наказ МОН України «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних та інших працівників закладів освіти «Організація фізичного та психологічно безпечного освітнього середовища: реагування на загрози чи надзвичайні ситуації» від 06.06.2024 № 814 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-typovoi-prohramy-pidvyshchennia-kvalifikatsii-pedahohichnykh-naukovo-pedahohichnykh-ta-inshykh-pratsivnykiv-zakladiv-osvity-orhanizatsiia-fizychnoho-ta-psykholohichno-bezpe>
9. Наказ МОН України «Про деякі питання розроблення та імплементації спецкурсів і модулів з ігрових технологій та діяльнісних методів навчання», від 13.07.2021 № 813/ Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-deyaki-pitannya-vprovadzhennya-osvitnih-komponentiv-navchalnih-disciplin-spekursiv-moduliv-z-igrovih-ta-diyalnisnih-metodiv-navchannya-ta-rozvitku>
10. Наказ МОН України «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної

середньої освіти», від 13.07.2021 № 813 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-uchniv-1-4-klasiv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti>

11. Наказ МОН України «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників» (зі змінами), від 10.09.2024 № 1277 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-vnesennia-zmin-do-polozhennia-pro-atestatsiiu-pedahohichnykh-pratsivnykiv-zareiestrovanyi-v-ministerstvi-iustytzii-ukrainy-30-zhovtnia-2024-roku-za-163442979>

12. Наказ МОН України «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», від 29.08.2024 № 1225 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>

13. Наказ МОН України «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних та інших працівників закладів освіти «Організація фізичного та психологічно безпечного освітнього середовища : реагування на загрози чи надзвичайні ситуації», від 06.06.2024 № 814 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-typovoi-prohramy-pidvyshchennia-kvalifikatsii-pedahohichnykh-naukovo-pedahohichnykh-ta-inshykh-pratsivnykiv-zakladiv-osvity-orhanizatsiia-fizychnoho-ta-psykholohichno-bezpe>

14. Лист МОН України «Про організацію 2025/2026 навчального року в закладах загальної середньої освіти», від 22.08.2025 № 1/17526-25 / Міністерство освіти і науки України. URL: https://rada.info/upload/users_files/37485490/docs/80bfd44ebfa2a112a27c4be65dd5bd3b.pdf

15. Лист МОН України «Про методичні рекомендації щодо організації виховного процесу в закладах освіти», від 19.11.2024 № 1/21639-2421 / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-metodychni-rekomendatsii-shchodo-orhanizatsii-vykhovnoho-protsesu-v-zakladakh-osvity>

Основна література

1. Бахмат Н. Розвиток soft skills здобувачів початкової освіти в умовах інклюзії. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. 2022. № 1. С. 144152.

2. Биков В., Спірін О., Пінчук О. Сучасні завдання цифрової трансформації освіти. *Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»*. 2020. № 1. URL: <file:///C:/Users/ryabk/Downloads/MODERNTASKSOFDIGITALTRANSFORMATIONOFEDUCATION.pdf>

3. Бібік Н. М. Соціалізація молодших школярів у взаємозв'язку урочної та позаурочної діяльності: метод. посіб. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2020. 104 с.

4. Борисов В. В., Лупінович С. М., Антоненко І. Ю. Педагогічні стратегії розвитку критичного мислення в молодших школярів через ігрові технології.

Педагогічна Академія: наукові записки. 2025. № 18. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/6674>

5. Демченко Н. М. Розвиток критичного мислення в учнів початкових класів на уроках математики. *Психолого-педагогічні науки.* 2022. № 3. С. 45–47.

6. Зоря Ю. М. Медіаграмотність та STEM-освіта: виклики та можливості : навчально-практичний посібник. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 98 с.

7. Казьмірчук Н. С., Жовнич О. В., Стахова І. А. Театр природи як засіб формування soft skills в учнів початкових класів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія.* 2020. № 61. С. 2330.

8. Мартинюк А. К., Кожевнікова Л. В., Захарченко А. В. Педагогічні умови патріотичного виховання молодших школярів засобами українського фольклору. *Педагогічний та психологічний досвід.* 2025. № 2 (97). 47с.

9. Мирончук Н. М. Методика використання вправ і завдань для формування дослідницьких організаційних умінь учнів. *Суспільство та національні інтереси.* 2024. № 6. С. 170–183. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-6\(6\)-170-183](https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-6(6)-170-183)

10. Науково-методичні засади інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації суспільства: реалії й майбутнє освіти, педагогіки і психології (до Всеукраїнського фестивалю науки) : збірник матеріалів (тез доповідей) круглого столу відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського / ред. кол.: М. Л. Ростока, Я. В. Пилипчук, Т. С. Бондаренко та ін. Вінниця : ТВОРИ, 2024. 92 с. URL: <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.741308> .

11. Онопрієнко О. В. Інструментарій оцінювання результатів компетентісно орієнтованого навчання молодших школярів : метод. посіб. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. С. 72–74.

12. Пономарьова К. І. Формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови : метод. посіб. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 88 с.

13. Практична медіаосвіта: медіаграмотність в освітньому просторі : навч.-метод. посібник / уклад.: В. В. Байдик, О. В. Проніна; за заг. ред. В. В. Байдик. Лисичанськ, 2021. 66 с.

14. Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу : навчально-методичний посібник. / укл.: Андрєєнкова В. Л., Войцях Т. В., Гриців І. П. та ін. Київ, 2023. 149 с.

15. Розвиток гнучких умінь (soft skills) у процесі освітньої діяльності: теорія і практика : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Глухів, 22 лютого 2024 року) / за наук. ред. д-ра пед. наук, проф. Бірюк Л. Я. Глухів : РВВ Глухівського НПУ ім. О. Довженка, 2024. 288 с.

16. Савченко О. Я. Система міжпредметних завдань на уроках з літературного читання : метод. посіб. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 104 с.

17. Старагіна І. П., Волошенюк О. В., Мокрогуз О. П. та ін. Нова українська школа: організація медіаосвіти в початковій школі : навчально-методичний посібник. Київ : ПРОПАПР, 2021. С. 160163.

18. Утвердження української національної та громадянської ідентичності : монографія / Журба К. О., Бех І. Д., Бойко С. М. та ін. Київ : «Компрінт», 2024. 232 с.

19. Федій О. Розвиток критичного мислення і рефлексії як складових емоційної культури вчителя початкової школи» *Освіта. Інноватика. Практика*. 2024. № 12 (6). С. 85–92.

20. Форостюк Т. В., Форостюк В. О., Калюжка Н. С. Розвиток критичного мислення в учнів початкової школи: стратегії, методики та виклики для педагогів. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 9 (15). С.132–142.

21. Шиян Р., Романенко Ю., Терещенко В. та ін. Перезавантаження НУШ: практичні орієнтири для вчительства початкової школи. Київ, 2025. 116 с.

Додаткова література

1. Державна служба якості освіти. Дослідження якості організації освітнього процесу в умовах війни у 2023/2024 навчальному році. 22.05.2024. 72 с.

2. Дзюбко Л. В., Мельник І. В. Копінг-стратегії молодших школярів як реакція на стрес в умовах невизначеності освітнього простору. *Вчені записки*. 2023. 157 с.

3. Матеріали для педагогів. Програма СЕН «Зерна». URL: <https://selkernels.gse.harvard.edu/uk-UA/teacher-supports>

4. Ремех Т. О. Сутність і структура громадянської компетентності учня нової української школи. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 2. С.34–41. URL:

<http://uej.undip.org.ua/upload/iblock/355/35502816fa4c624c2e725870a4291c9c.pdf>

5. Чемоніна Л. В. Медіаграмотність майбутніх учителів початкової школи: практичний аспект. *Молодь і ринок*. 2022. № 3-4/201-202. 87 с.